



Austria

Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt - Austria

Tsiviilhagejana kriminaalmenetlusse astumise taotluse erivormi ei ole. Taotluse vormile nõudeid kehtestatud ei ole. Olemasolevad tunnistaja ütluste vormid sisaldavad küsimust selle kohta, kas isik soovib tsiviilhagejana kriminaalmenetlusse astuda. Piisab, kui isik vastab jaatavalt ja selgitab lühidalt menetlusse astumise põhjusi.

Kuidas nõuda kohtumenetluse (kriminaalmenetluse) käigus kuriteo toimepanijalt kahju sisse või nõuda temalt muud moodi hüvitamist/heaastamist ning kellele tuleks selline nõue adresseerida?

Kuriteoohvril on õigus nõuda kahjuhüvitist talle tekitatud kannatuste eest või hüvitist kriminaalõigusega kaitstud õigushüvede kahjustamise eest. Kannatanu võib hüvitisnõude esitamiseks avaldada soovi astuda kriminaalmenetlusse tsiviilhagejana. Selle taotlusega (tsiviilhagejana kriminaalmenetlusse astumiseks) astub kannatanu kriminaalmenetlusse tsiviilhagejana. Kui prokurör hiljem süüdistusest loobub, võib tsiviilhageja menetlust jätkata ase-erasüüdistusega (*Subsidiaranklage*).

Olenevalt menetluse seisust võib tsiviilhagejana menetlusse astumise taotluse esitada suuliselt või kirjalikult kriminaalpolitseile (*Kriminalpolizei*), prokuratuurile või kohtule. Taotluse vormile nõudeid kehtestatud ei ole (**kriminaalmenetluse seadustiku (*Strafprozessordnung*, StPO) § 67 lõige 3**).

Teise võimalusena võivad kuriteoohvrid esitada tsiviilnõude tsiviilkohtumenetluse korras.

Millises kriminaalmenetluse etapis peaksin ma oma nõude esitama?

Tsiviilhagejana menetlusse astumise taotlust võib esitada kuni tõendite kogumine on põhiistungil lõppenud. Kuna sellega on kriminaalmenetluses seotud teatavad osalemisõigused, mis lähevad kannatanu õigustest kaugemale (nt õigus taotleda tõendite kogumist, põhiistungile kutsumine), on mõttekas esitada tsiviilhagejana kriminaalmenetlusse astumise taotlus menetluse varases etapis.

Mida võin ma oma nõudes taotleda ja kuidas nõue vormistada (kas tuleb märkida kogusumma ja/või täpsustada konkreetne kahju, saamata jäänud tulud ja intressid)?

Nõudeid tuleb põhjendada tsiviilhagejana kriminaalmenetlusse astumise taotluses. Nõude konkreetne hinnanguline suurus tuleb esitada põhiistungil toimuva tõendite kogumise menetluse lõpuks. Nõuda saab siiski üksnes osa kahju hüvitamist.

Kas selliste nõuete esitamiseks on olemas erivormid?

Tsiviilhagejana kriminaalmenetlusse astumise taotluse erivormi ei ole. Taotluse vormile nõudeid kehtestatud ei ole. Olemasolevad tunnistaja ütluste vormid sisaldavad küsimust selle kohta, kas isik soovib tsiviilhagejana kriminaalmenetlusse astuda. Piisab, kui isik vastab jaatavalt ja selgitab lühidalt menetlusse astumise põhjusi.

Millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Tõendid tuleks eelistatavalt esitada kuriteost teatamisel või kriminaalpolitseipoolse ülekuulamise ajal. Need tuleks esitada hiljemalt kohtuistungil. Tõendid on järgmised:

- fotod,
- diagnoosid,
- arved,
- kalkulatsioonid jne.

Kas mul tuleb nõude esitamise korral tasuda kohtu- või muud kulud?

Tavaliselt tsiviilhagejatel kriminaalmenetluses osalemisel kulusid kanda ei tule (v.a nende valitud esindajate kulud). Kulusid tuleb kanda ainult juhul, kui tsiviilhageja annab teadlikult valeütlusi, mille põhjal algatatakse kriminaalmenetlus, või kui ase-erasüüdistuse korral mõistetakse süüdistatav õigeks.

Kas mul on võimalik saada enne kohtumenetlust ja/või selle ajal õigusabi (advokaadi abi)? Kas mul on võimalik saada õigusabi ka juhul, kui ma ei ela riigis, kus kohtumenetlus toimub?

Tsiviilhagejad ei pea kriminaalmenetluses advokaadi teenuseid kasutama. Mõned kannatanud, eriti need, kes on kogunud vägivalda või suurt ohtu või kelle seksuaalset puutumatus või seksuaalsusega seotud otsuste tegemise suutlikkust on kuriteoga kahjustatud, võivad taotleda kohtumenetluseks toetust (õigusnõustamist ja advokaadipoolset esindamist), kui see on vajalik nende menetlusõiguste kaitseks (StPO § 66 lõige 2). See toetus on kannatanutele tasuta.

Tegeliku rahalise vajaduse korral võivad menetlusabi süsteemi raames advokaadi abi taotleda ka muud kannatanud, kui see on vajalik õigusemõistmiseks, eriti selleks, et panna maksma oma õigus hoida ära hilisem tsiviilkohtumenetlus (StPO § 67 lõige 7).

Austrias toimuvate kriminaalmenetluste puhul kehtib see ka välisriigis elavate ja Austria kodakondsuseta isikute suhtes.

Millisel juhul võib kriminaalkohus minu nõude kuriteo toimepanija vastu tagasi lükata või selle üle otsustamisest keelduda?

Tsiviilhagejana menetlusse astumise taotlus lükatakse tagasi kui see on selgelt põhjendamatu, esitatud liiga hilja või kui hüvitise või kahju suurus ei ole määratud kindlaks õigel ajal (StPO § 67 lõige 4). Kuni kohtus süüdistuse esitamiseni on prokurör see, kes otsustab, kas taotlus tuleks tagasi lükata või mitte. Pärast süüdistuse esitamist otsustab seda kohus (StPO § 67 lõige 5).

Kui põhiistungil tehakse kohtuotsus, peab kohus tegema otsuse ka esitatud tsiviilhagide kohta. Kui süüdistatav mõistetakse õigeks, peab tsiviilhageja esitama oma nõuded tsiviilkohtule, sest sel juhul ei saa tsiviilhagejale kriminaalmenetluse raames hüvitist või kahjuhüvitist välja mõista. Kui süüdistatav mõistetakse süüdi, i) võidakse nõue rahuldada (osaliselt või täielikult) või ii) tsiviilhagejal palutakse esitada oma nõuded tsiviilkohtule. Menetlus viiakse üle tsiviilmenetluse, kuigi süüdistatav on süüdi mõistetud, kui (ja ainult osas, milles) tsiviilhagi peetakse pärast otsuse aluste põhjalikku uurimist põhjendamatuks või kui kriminaalmenetlus ei võimalda tsiviilhagi isegi osaliselt hinnata, välja arvatud juhul, kui otsustamiseks vajalikud alused on võimalik teha kindlaks tõendite kogumisega viisil, mis ei lükka süüdistatava süüasjas otsuse tegemist ja karistuse määramist märkimisväärselt edasi.

Tsiviilhagisid ei saa kriminaalmenetluse käigus rahuldamata jätta – tsiviilhageja saab oma nõuded tsiviilkohtule ikkagi esitada.

Kas ma saan sellise otsuse edasi kaevata või kas mul on muid võimalusi nõuda kahju hüvitamist/heaostamist?

Kui menetluse astumise taotluse lükkab tagasi prokurör, võib selle otsuse vaidlustada õiguste rikkumisele tuginedes (StPO § 106). Kui selle taotluse lükkab tagasi kohus, võib esitada kaebuse (StPO § 87 lõige 1).

Tsiviilhageja võib (aga ainult teatud juhtudel) esitada tühisuse tuvastamise hagi või vaidlustada süüdistatava õigeksmõistmise tõttu tsiviilkohtusse suunamise otsuse. Kui tsiviilhageja suunatakse tsiviilkohtusse hoolimata süüdistatava süüdimõistmisest, võib ta oma õiguste maksma panemiseks esitada apellatsioonkaebuse.

Väljaspool kriminaalmenetlust võib tsiviilnõuded alati esitada tsiviilkohtule.

Juhul kui kohus mõistab mulle välja kahjuhüvitise, siis kuidas saan ma tagada, et kohtuotsus pööratakse kuriteo toimepanija vastu täitmisele, ja millist abi võin ma selle tagamiseks saada?

Täitemenetluse seadustiku (*Exekutionsordnung*, EO) § 1 esimese lause kohaselt on kriminaalkohtute õiguslikult siduvad järeldused tsiviilhagide kohta täitedokumendid täitemenetluse seadustiku tähenduses. Igaks täitemenetluseks on vaja kehtivat täitedokumenti. Täitmistaotlus tuleb esitada pädevale piirkondlikule kohtule (*Bezirksgericht*). Kui kõik täitmise tingimused on täidetud, siis see taotlus rahuldatakse. Täitetoiming (nt vallasvara müük, nõuete loovutamine sissenõudvale võlausaldajale või vara sundmüük) tehakse sissenõudja taotlusel.

Täitemenetluse vormid on kättesaadavad Austria justiitsministeeriumi veebisaidil:

<https://portal.justiz.gv.at/at.gv.justiz.formulare/Justiz/Exekution.aspx>

Kui täitetoiming on heaks kiidetud, juhivad täitemenetlust üldiselt kohtunik või kohtuametnik. Täitetoiminguid teevad kohtutäiturid, kes on Austrias kohtutöötajad. Võlausaldajal palutakse esitada täiendavaid taotlusi ainult juhul, kui kohus või kohtutäitur ei saa nendeta menetlust jätkata või kui toiminguga kaasnevad kulud.

Täitetoimingu tegemine kestab selle eduka lõpu või lõpetamiseni, nt kuna võlgnik on oma võla võlausaldajale menetluse jooksul tasunud.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 22/02/2019